

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Katedra politológie

Political Science Forum

Politologické fórum

Studies

HYBRIDNÉ VOJNY – ZÁKONITOSTI A PRINCÍPY²⁴ **HYBRID WARS – LAWS AND PRINCIPLES**

L'udmila LIPKOVÁ - Anton KORAUS

Abstract

The concept of hybrid threats or hybrid wars can be defined as the efforts of the adversary in the international community and in national conditions to achieve their political and economic goals without provoking an open war conflict and violating international law. It is about influencing the political, economic, social, psychological, security situation in the country or in the enemy's territory and destabilizing the political situation in society. Nowadays, modern information technologies, social networks and means of mass information facilitate the rapid spread of information and are used to influence the citizens of a state subject to hybrid threats. Hybrid threats or hybrid wars have a latent character, they are often not clearly defined and it is not always possible to fight them effectively. Compared to conventional war, they do not immediately cause human casualties and property losses, which should be considered their great advantage. In the submitted contribution, we deal with the definition of the concept of hybrid threats/hybrid wars, goals and basic tools and leadership.

Keywords: hybrid threat, hybrid war, characteristic features, way of leadership, goals

---

ÚVOD

Konflikty v ľudskej spoločnosti vznikajú od nepamäti ako dôsledok snahy o ekonomické a politické ovládnutie bohatstva na cudzom území. Pre potreby nášho článku zjednodušene uvádzame, že pre dosiahnutie cieľa vedie strana dobyvateľa konflikt buď vo forme otvoreného vojnového konfliktu, t. j. vojny konvenčnej vojny alebo vojny latentnej alebo hybridnej.

---

²⁴ Príspevok vznikol v rámci národného projektu „Zvýšenie odolnosti Slovenska voči hybridným hrozbám pomocou posilnenia kapacít verejnej správy“, kód projektu ITMS2014+: 314011CDW7. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu

Predtým, než budeme hlbšie analyzovať zákonitosti a princípy hybridných hrozieb uvedieme definíciu tohto pojmu zo stránky Federálneho ministerstva európskych a medzinárodných záležitostí Rakúskej republiky: „Hybridné aktivity štátnych a neštátnych skupín sú vážnou a akútnou hrozbou našej doby. Hybridné hrozby sa vyznačujú koordinovaným využívaním rôznych opatrení na dosiahnutie nezákonného zasahovania (diplomatického, vojenského, ekonomického alebo technologického) zo strany štátov alebo neštátnych aktérov, pričom zostávajú pod hranicou formálneho vedenia vojny. Príkladmi sú brzdenie demokratických rozhodovacích procesov masívnymi dezinformačnými kampaňami, využívaním sociálnych médií na kontrolu politického naratívu alebo na radikalizáciu, nábor a usmerňovanie zástupných aktérov ako aj kybernetických útokov na kritickú infraštruktúru²⁵.

Teória a prax hybridnej vojny nie je novým fenoménom v medzinárodnom spoločenstve. História dokonca potvrdzuje, že hybridné vojny sú rovnako staré ako konvenčné vojny. Napriek tomu táto koncepcia nadobudla za posledné desaťročia široké uplatnenie, intenzitu a aktuálnosť. Urýchleniu procesu rýchleho rozširovania hybridných hrozieb napomáha predovšetkým urýchlenie vedecko – technického pokroku (informatizácia, sociálne siete, elektronické médiá) a procesy globalizácie v ich najširšom slova zmysle.

Hybridná vojna sa zásadne odlišuje od vojny konvenčnej. Zameriame sa na zásadné odlišnosti hybridnej vojny od vojny konvenčnej. Vojenská invázia na územie protivníka v národnom alebo medzinárodnom meradle je spojená s rozsiahlymi materiálными i nemateriálnymi výdavkami. Za najväčšiu tragédiu konvenčných vojen treba z humánneho hľadiska pokladať nenahraditeľné straty ľudských životov. Súčasne dochádza pri konvenčných vojnách čiastočnému alebo i zásadnejšiemu ekonomickému znefunkčneniu napadnutého štátu. Okrem ekonomických strát sú rozsiahle i sociálne a politické straty.

Hybridné vojny používajú skromné materiálne prostriedky v porovnaní s konvenčnými vojnami, sú však náročné na nemateriálne, intelektuálne zdroje a náklady. Hybridné hrozby môžu efektívne viesť k odvráteniu vojenskej hrozby protivníka alebo odvráteniu politickej podpory obyvateľstva súčasnej vlády v krajine protivníka.

Pri hybridných hrozbách je vzhľadom k ich latentnému charakteru často nemožné včas rozpoznať takýto útok protivníkom a prijať odvetné opatrenia. Treba v tejto súvislosti zdôrazniť, že neschopnosť včas rozpoznať takúto vojnu, stanoviť správne protiúder, resp. reakciu viedla k zničeniu mnohých štátov a mocností (Ríša rímska, Sovietsky zväz atď.), k zmene politických režimov v konkrétnych štátoch. Hybridné hrozby a hybridné vojny určite nepatria v boji o moc v medzinárodných i národných podmienkach k novým fenoménom.

---

²⁵ Federal Ministry of European and International Affairs Republic of Austria
<https://www.bmeia.gv.at/en/european-foreign-policy/global-issues/hybrid-threats>

Efektívnosť hybridných hrozieb a hybridných vojen si vyžaduje hlboké vedecké bádania, ktoré by mali byť nasmerované na analýzu obsahu fenoménu hybridnej vojny, resp. hybridnej hrozby, identifikovanie nástrojov, prostredníctvom ktorých sa táto vojna a hrozba vedie, a determinovanie opatrení, ktoré budú konfrontovať a eliminovať hybridné hrozby. Súčasná medzištátna konfrontácia sa stáva stále zložitejšou a komplexnou - môžeme ju označiť ako hybridnú. Predstavuje nové mechanizmy nejadrového odstrašovania alebo zastrašovania. Stále častejšie prebiehajú súčasné vojny v tzv. „sivej zóne“, to znamená mimo rámca postihnutia medzinárodným právom, v iných ako fyzických formách, predovšetkým nevojenským spôsobom ale napríklad v informačných, kybernetických, kultúrnych, kognitívnych. Aktuálnosť skúmania danej problematiky je daná práve týmito skutočnosťami.

2 PREHĽAD LITERATÚRY

Problematike hybridných vojen venovali pozornosť vo svojich teoretických dielach mnohí autori. V našom príspevku spomenieme niektorých. Ako príklad uvádzame citát z diela čínskeho generála, stratéga a autora Sun Tzu, známeho aj pod menom Sun Wu, ktorý žil v 5. storočí pred naším letopočtom Sun Tzu vo svojom diele *Umenie vojny* napísal, že „zdolať nepriateľa bez boja je najvyšším umením“. (Britannica 2023) *Umenie vojny* je najstaršie známe pojednanie o vojne a vojenskej vede. Pochádza z obdobia, keď bola Čína rozdelená na 6 štátov, ktoré medzi sebou často bojovali o nadvládu a uchýľovali sa k vojnám. (Sun Tzu 2000).

V diskusiách k danej problematike sa často stretávame s citovaním pruského generála a vojenského stratéga Carla von Clausewitz (1780 – 1831), s ktorým sa môžeme stretnúť v jeho diele *O vojne*, kde uvádza, že „vojna nie je nič iné, ako pokračovanie politiky inými prostriedkami“ (Clausewitz 2008). Jeho dielo *O vojne* patrí k najrešpektovanejším klasickým dielam o vojenskej stratégii. (Britannica 2023).

Zo súčasných autorov spomenieme Aarsalana Bilala, ktorý publikoval prácu *Hybridná vojna – nové hrozby, zložitost' a „dôvera“ ako protijed* (Hybrid Warfare – New Threats, Complexity, and 'Trust' as the Antidote) (Bilal 2021). Autor sa sústredil na vymedzenie dvoch charakteristických črt hybridných hrozieb a hybridných vojen. Zdôrazňuje, že v týchto vojnách nie je presne vymedzená hranica medzi vojnou a mierom. To znamená, že sa problematicky definuje prah alebo hranica medzi vojnovým stavom a stavom mieru. Hybridnú vojnu vďaka jej nemateriálnej povahe v porovnaní s konvenčnou vojnou je problematické materializovať. Hybridná vojna sa nachádza pod hranicou konvenčnej vojny alebo mimo priameho násillia, prináša tzv. dividendy alebo zisky, je lacnejšia, je spojená s menšími rizikami, než kinetické vojnové operácie. Podľa názoru A. Bilala je menej náročné financovať a organizovať dezinformačnú kampaň spolu s nešťátnymi aktérmi, než začať vojnové operácie. Straty pre protivníka však môžu byť reálne značné. Hybridná vojna zamieňa konvenčnú vojnu. Druhou charakteristickou

črtou hybridnej vojny je podľa A. Bilala jej dvojzmyselnosťou a stanovenie zodpovednosti. Pri hybridných útokoch je veľa nejasností. Hybridní hráči vedome vytvárajú nejasnosti, aby bolo problematické určiť zodpovednosť a prijať odvetné opatrenia. Strana, ktorá podlieha hybridnej vojne alebo hybridnému útoku, nemusí byť schopná odhaliť hybridný útok ani subjekt, ktorý je zaň zodpovedný. Pre subjekt hybridnej vojny, t. j. štát, ktorý sa stal cieľom hybridného útoku, je potom problematické prijať zodpovedajúce politické a strategické retorzné opatrenia.

Problematike hybridných hrozieb zameraných na Európu sa venuje Susana Sanz-Caballero vo svojom článku Pojem a právo vzťahujúce sa na hybridné hrozby s osobitným zameraním na Európu (The concepts and laws applicable to hybrid threats, with a special focus on Europe) (Sanz – Caballero 2023). Autorka venuje v práci osobitnú pozornosť aktivitám, ktoré vykonalo NATO a Európska únia v súvislosti s neustále sa vyvíjajúcimi akciami spojenými s hybridnými hrozbami v tzv. sivej zóne. V príspevku sa zdôrazňuje, že za hybridné hrozby možno považovať činnosti vykonávané jedným štátom, ktoré sú škodlivé pre iný štát, hoci nejde o právny akt vojny. Niekedy sú označované ako zlomyseľný prejav koncepcie mieru. Autorka preskúmala odlišné skúsenosti demokratických a autoritárskych štátov pôsobiacich v sivej zóne. Pozornosť venovala aj uplatneniu právnych predpisov na hybridné hrozby za účelom zistenia, či je právny rámec dostatočne prispôsobený na elimináciu hybridných hrozieb. Okrem toho analyzovala možnosť využitia Európskeho dohovoru o ľudských právach v boji proti hybridným hrozbám v Európe a limity možností reagovania zmluvných strán na hybridné hrozby stanovené touto zmluvou. V článku boli preskúmané medzinárodné pravidlá stanovenia zodpovednosti za uskutočňovanie hybridných hrozieb. Článok je štruktúrovaný do dvoch častí. Prvá časť skúma náročnosť definovania hybridných hrozieb, zatiaľ čo druhá časť predstavuje právny rámec používaný na boj proti takýmto hrozbám na medzinárodnej aj európskej úrovni.

Americký autor Frank Glenn Hoffman vo svojej práci *Konflikt v 21. storočí: vzostup hybridnej vojny* (Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid War) (Hoffmann 2007) dal vlastnú definíciu pojmu hybridná vojna. Poukazoval na to, že hybridné vojny obsahujú rôzne režimy vedenia vojny vrátane konvenčnej, používanie neregulárnej taktiky a foriem, využívanie teroristických aktov vrátane násillia, iniciovanie kriminálnych činov a dezorganizácie časti spoločnosti. Hybridné vojny sa podľa tohto autora odlišujú od konvenčnej vojny spôsobom organizácie vojny a i spôsobom jej vedenia. Spravidla majú hierarchickú politickú štruktúru. Môžu byť spojené s decentralizovanými organizačnými jednotkami alebo s konkrétnymi sieťami taktických členení organizácie. Ich nástroje sú tiež hybridné, vo svojej forme i vo svojom použití.

Ďalší známy západný teoretik Russell W. Glenn²⁶ je veterán americkej armády a vojny v Perzskom zálive. V súčasnosti pôsobí ako expert v Centre strategických a obranných štúdií na Austrálskej národnej univerzite v Canberre. Je autorom mnohých diel. Pre našu prácu sa obrátime na jeho publikáciu *Všetka sláva je prchavá: postrehy z Druhej libanonskej vojny* (All Glory is Fleeting: Insights from the Second Lebanon War) (Glenn 2009). Druhá libanonská vojna je podľa názoru autora jedným z príkladov hybridnej vojny, keď sa v nej angažoval neštátny aktér Hizballáh. Vo svojom diele uvádza, že konflikt 21. storočia sa už dávno stal hybridným a možno ho nazvať hybridnou vojnou. R. Glenn používa pojem „hybridná hrozba“ a rozumie pod ním akéhokoľvek protivníka, ktorý súčasne používa kombináciu politických, vojenských, ekonomických, sociálnych a informačných prostriedkov konvenčných a tiež nekonvenčných - neregulárnych – nepravidelných, katastrofických, teroristických a podvrtných činností, t. j. kriminálnych metód a spôsobov vedenia vojny. V hybridných hrozbách a hybridných vojnách sa podľa autora súčasne angažujú štátni i neštátni účastníci konfliktu. Russell Glenn si položil pri definovaní hybridných konfliktov a ich miesta v súčasných výzvach v oblasti bezpečnosti otázku, či je „hybridná koncepcia dostatočne originálna pre zapojenie sa do vojenského intelektuálneho diskurzu a v konečnom dôsledku do doktríny ozbrojených síl ako osobitný druh vedenia vojny. Autor používa prídavné meno *hybridný* v súvislosti pojmami hrozba, konflikt, vojna, spôsob vedenia vojny. Prišiel k záveru, že hybridné hrozby a ich metódy možno pokladať za prvok neregulárnej vojny.

Ďalší pozoruhodný príspevok publikovaný k téme hybridných hrozieb od názvom Posilnenie odolnosti EÚ hybridným hrozbám (Strengthening the EU's resilience to hybrid threats) publikovali lotyšskí autori Sandra Kalniente a Tomas Pildegovičs. (Sandra Kalniente a Tomas Pildegovičs 2023). Autori sa v príspevku zamerali na analýzu situácie v súvislosti so zhoršovaním vzťahov v posledných rokoch medzi Európskou úniou a Ruskom, v dôsledku toho došlo v celej únii k posunu v uvedomovaní si hybridných hrozieb. Článok sa venuje dôkazom o rastúcej politickej vôli posilniť odolnosť voči týmto hrozbám. Autori uvádzajú, že znepriatelení zahraniční aktéri nasadzujú v konfrontácii síl hybridné metódy boja, ktoré sú zamerané na Európu ale i na ostatné časti sveta, ako príklad uvádzajú zásah Ruska na Ukrajine v roku 2014, zasahovanie do prezidentských volieb v USA v roku 2016 a opakované kybernetické útoky a dezinformačné kampane zamerané na členské štáty EÚ. V príspevku sa uvádza, že po týchto prelomových bodoch západné krajiny konštatovali svoju nepripravenosť a zraniteľnosť voči hybridným hrozbám. Príspevok analyzuje odolnosť EÚ voči hybridnej vojne z inštitucionálneho, regulačného a spoločenského hľadiska s osobitným zameraním na

---

²⁶ Russell W. Glenn (2023). Director, Plans And Policy, G-2, U.S. Army Training and Doctrine Command. Association of the United States Army. <https://www.ausa.org/people/dr-russell-w-glenn>

informačný priestor. Text článku vychádza z prípadových štúdií z členských štátov, ktoré boli historicky objektom dezinformačných kampaní podporovaných Ruskom. Autori načrtávajú argumenty pre aplikovanie nástrojov proti hybridným hrozbám a zdôrazňujú potrebu vedúceho postavenia EÚ v tomto procese.

3 DISKUSIA

3.1 Charakteristické črty hybridných hrozieb

Charakter medzinárodnej bezpečnosti a medzinárodných konfliktov zostávajú historicky dlhodobo rovnaké. Štáty sú tak, ako v minulosti, súčasťou konkurenčného boja v oblasti vojenskej a ekonomickej. Neustále vznikajú dilemy bezpečnosti jednotlivých štátov a vytvárania novej politickej a vojenskej rovnováhy. Od konca 20. storočia a intenzívnejšie od začiatku 21. storočia sa stretávame so snahami o vytváranie nového svetového poriadku, o vytváranie nových centier sily vo svetovom spoločenstve, snahou o transformáciu v podstate monopolárneho sveta na svet multipolárny. Aj keď najmä európske štáty boli ušetrené priamych vojnových konfliktov niekoľko desaťročí po 2. svetovej vojne, táto rovnováha nadobúda od 90. rokov 20. storočia, kedy došlo zásadnej politickej a ekonomickej transformácii štátov tzv. východného bloku, iné podoby. Reálne sa zvyšujúci potenciál mnohých, najmä niektorých rozvojových štátov (Čína, India, Brazília ai.) vedie k zvyšovaniu ich vplyvu vo svetovej ekonomike, čo je sprevádzané preskupovaním nielen ekonomického potenciálu ale i potenciálu politického. Všetky strany procesu transformácie vo svetovom spoločenstve používajú v tomto boji široký arzenál nástrojov na dosiahnutie svojich cieľov. Zmeny politickej orientácii mnohých štátov sa uskutočňujú pod vplyvom konvenčných i hybridných vojen. K otvoreným vojnovým konfliktom dochádza v Afrike, v Ázii ale i v Európe. Boli sme svedkami vojen v štátoch bývalej Juhoslávie, v Ruskej federácii (Čečensko), Moldavsku, Gruzínsku, v súčasnosti na Ukrajine. Povojnové európskej generácie sa však ťažko zmierujú s možnosťou nových otvorených vojnových konfliktov.

Napriek tomu, že v úvode tohto článku sme sa stotožnili s definíciou hybridnej vojny podľa textu uvedeného na oficiálnej webovej stránke Ministerstva európskych a medzinárodných záležitostí Rakúskej republiky, stotožňujeme sa s tvrdením, že hybridná vojna je spornou koncepciou a neexistuje jej všeobecne platná definícia.

Koncepcia hybridnej vojny nie je absolútne novým fenoménom, predstavuje kombináciu konvenčných a nekonvenčných neregulárnych metód vedenia vojny. Pojem hybridná vojna je premenlivý a komplexný, čo sa týka spôsobu jej vedenia a tiež flexibilitou a adaptabilitou ku konkrétnym okolnostiam. Vychádza za hranice bojiska, zahŕňa však široký arzenál nástrojov z rôznych oblastí. Synonymom hybridnej vojny môžu byť nasledovné pojmy: informačná vojna, psychologická vojna, kybernetická vojna, ekonomická vojna, finančná vojna, studená vojna, asymetrická vojna, sieťová vojna, ideologická vojna, farebné revolúcie, mäkká sila, piata kolóna,

medzinárodný terorizmus, humanitárna intervencia, stret civilizácií, manipulácia spoločenským vedomím, verejná diplomacia, globálna vojna. Vzhľadom k používaniu moderných technológií sa často označuje za módny pojem, pretože sa používa rozsiahly veľmi efektívny súbor nástrojov hybridnej vojny.

Koncepcia hybridnej vojny je založená predovšetkým na schopnosti cielene ovplyvňovať vzdialenejšie subjekty a procesy, ktoré sú kriticky dôležité pre fungovanie štátu, s využitím relatívne nenáročných prostriedkov, napríklad zamedzenie vojenským operáciám protivníka alebo odstránenie politickej podpory obyvateľstva existujúcemu režimu..

Existujú dve charakteristické črty hybridnej vojny. Po prvé deliaca čiara medzi vojnou a mierom nie je presne vymedzená. To znamená, že sa ťažko rozpoznáva prah vojny, kedy je problematické ju rozpoznať a materializovať. Druhou charakteristickou črtou hybridnej vojny je nejednoznačnosť stanovenia zodpovednosti. Aktéri hybridnej vojny vedome vytvárajú nejasnosti, aby napadnutá strana nebola schopná odhaliť hybridný útok alebo určiť, ktorý štát je zodpovedný za jeho financovanie alebo realizáciu. Pre štát, ktorý sa stal objektom hybridnej vojny, je potom problematické vypracovať politické a strategické odvetné opatrenia.

3.2 Modus operandi hybridnej vojny

Ako sme už uviedli, hybridné hrozby predstavujú nesilové formy vnucovania vôle občanom štátu protivníka diplomatickými, politickými, finančno – ekonomickými, t. j. nevojenskými prostriedkami, často zabraňujú alebo predchádzajú otvoreným vojnovým konfliktom a/alebo sú ich súčasťou. Útočiaca strana pôsobí na svojho protivníka s použitím skrytých operácií, diverzií, kybernetickej vojny. Využíva pri tom nešťátnych hráčov, poskytuje ideovú i materiálnu podporu domácej opozícii, aby dosiahla svoje ciele na cudzom území pri absencii priameho ozbrojeného konfliktu. Úloha domácej opozície zohráva významnú úlohu (situácia v krajinách východného bloku v Európe koncom 80. rokov 20. storočia, apod.).

3.3 Realizácia hybridných hrozieb

Používanie moderných technológií vedie k preformulovaniu filozofie, aj umenia vedenia vojny. V hybridnej vojne sa využíva vzájomné pôsobenie alebo kombináciu konvenčných a netradičných nástrojov sily a diverzných akcií. Realizuje sa synchronizovaná kombinácia týchto nástrojov, aby sa využili/zneužili zraniteľné stránky nepriateľskej strany a aby bol optimálnym spôsobom dosiahnutý synergický efekt a konečný cieľ.

Pri hybridných konfliktoch je dôležitá koordinácia tzv. mäkkých aktivít pri využití komplexnej stratégie, ktorej intenzita sa mení v závislosti od jej realizovanej etapy – začiatková fáza, ostrá fáza, finálna rozhodujúca fáza. Hybridné hrozby sú zamerané na destabilizáciu vnútorných a vonkajších procesov determinujúcich politickú situáciu v danom štáte. Pre dosiahnutie týchto cieľov sa využívajú prieskumné operácie síl osobitného významu,

špeciálnych síl, konvenčných ozbrojených síl a neregulárnych bojovníkov, partizánov, hnutí odporu, teroristov, zločincov, žoldnierov, apod.

Hybridné hrozby sú spravidla fokusované na získanie vplyvu v zraniteľných súčiastiach konkrétneho napadnutého štátu alebo na medzištátne spoločenstvá. Cieľom hybridných hrozieb je oslabovanie základných hodnôt koexistencie alebo existencie, harmónie a pluralizmu vo vnútri demokratických spoločenstiev i nedemokratických spoločenstiev. Deštrukcia spoločnosti sa uskutočňuje prostredníctvom destabilizácie ekonomiky, vyvolania sklamaní a všeobecnej nespokojnosti u väčšinového obyvateľstva, nespokojnosti menšín alebo iných neuznaných a nespokojných skupín obyvateľstva, vyvolania občianskej nespokojnosti, vytvorenia podmienok pre kontrolovanú a nekontrolovanú migráciu apod. Jedným z materiálnych cieľov je deštrukcia kritickej infraštruktúry kybernetickými útokmi napríklad na zdroje pitnej vody, zdroje poľnohospodárskych a potravinárskych produktov, energetické zdroje, apod., ktoré vyvolávajú nespokojnosť obyvateľstva a následné protesty voči štátnym inštitúciám a vláde. Cieľom je destabilizovať tak ekonomicky, sociálne i politicky spoločnosť, aby sa vytvorili priaznivé spoločenské podmienky pre politickú zmenu.

Okrem ovplyvňovania materiálnej základne napadnutého štátu sa hybridnými hrozbami pôsobí na vedomie spoločnosti. Môžeme ju označiť ako druhý front, na ktorom sa vedie útok na oslabovanie politickej stability, má ideový charakter. Prostredníctvom dezinformačných kampaní sa pôsobí na kultúrnu a svetonázorovú súčasť existencie ohrozovaného štátu. Podkopáva sa dôvera občanov v štátne inštitúcie, decimuje sa spoločenská dohoda, ktorá spája štátne inštitúcie a občanov do jedného celku. Takýmto spôsobom sa v dôsledku hybridných útokov deštruuje ideová stabilita štátu ako aj jeho schopnosť efektívne fungovať. V dôsledku tejto zmeny štát stráca svoju legitimitu. V súčasnosti sú ideálnym nástrojom na zmenu názorového ukotvenia občanov digitálne platformy sociálnych sietí. Preto sa obmedzenie prístupu občanov napadnutého štátu k sociálnym sieťam a iným médiám využíva v širokej miere.

Cieľom hybridných hrozieb je destabilizovať materiálnu i ideovú zložku spoločnosti. Obe tieto sféry sú zasahované samostatne alebo paralelne. Finálnym cieľom je narušenie doterajšej politickej stability v konkrétnom štáte a následná zmena režimu alebo politické nastavenie spoločnosti.

Vývoj situácie na území nepriateľa sa permanentne vyhodnocuje, prognózuje a flexibilne sa adaptujú vlastné akcie, aby sa predišlo vzniku a rozvoja vojenských – politických a vojensko – technických operácií v priebehu hybridnej vojny. Cieľom je predbehnutie protivníka v akciách.

Hybridná vojna bez nasadenia fyzickej sily a priameho otvoreného násillia prináša významné dividendy, pretože takýto spôsob boja s nepriateľom je jednoduchší a lacnejší a celý proces je spojený s menším rizikom, než konvenčné vojenské operácie. Za dôležitý efekt hybridnej hrozby/hybridnej vojny treba pokladať elimináciu porušenia medzinárodného

práva, ktoré spravidla vedie k medzinárodnému odsúdeniu útočiacej strany a jej izolácii.

V dôsledku hybridnej vojny sa dynamika konfliktu stáva viac nejasnou nielen preto, že sa objavuje široký a rastúci arzenál nástrojov, umožňujúcich útočiť na nepriateľa, ale i preto, že vzniká možnosť zbaviť protivníka bezpečnosti na dvoch frontoch súčasne. Táto skutočnosť je tiež spojená so všeobecnými cieľmi hybridnej vojny, Čo sa týka potenciálu politické, ekonomické, vojenské, sociálne, informačné a infraštruktúrne súčasti existencie na strane protivníka sa využívajú v takej miere, že sa napadnutý štát funkčne deštruuje.

ZÁVER

Vo svetovom spoločenstve permanentne dochádza k preskupovaniu teritoriálnych sfér politického, vojenského a ekonomického vplyvu. Protivníci používajú na dosiahnutie svojich cieľov klasické konvenčné vojny, čoraz dostupnejšie a efektívnejšie sa stávajú vojny hybridné. Konvenčné vojny sú spojené s nenahraditeľnými ľudskými stratami a vysokými ekonomickými, sociálnymi a politickými nákladmi.

V dôsledku rýchleho technologického pokroku a rastu asymetrickosti konvenčná vojna môže byť neefektívna. Preto sa ani silnejšej strane nemusí podariť zvíťaziť alebo to môže byť zložité. Hybridné hrozby resp. hybridné vojny sú stále častejšie analyzovaným pojmom v medzinárodnom ale i národnom prostredí, predstavujú komplex heterogénnych nástrojov, ktoré majú zabezpečiť zmenu politickej atmosféry v spoločnosti a umožniť zmenu politických, vojenských a ekonomických pomerov na danom území, či už celého štátu alebo časti územia konkrétneho štátu. V súčasnom zložitom svete pôsobia na protivníka vysoko efektívnymi technickými prostriedkami - najmä informačnými technológiami, ako sú sociálne siete alebo elektronické médiá, ktoré pôsobia na vedomie širokých mas obyvatelstva. Súčasťou hybridných hrozieb sú aj kybernetické útoky na kritickú infraštruktúru alebo na strategické zdroje na území protivníka, ktoré destabilizujú ekonomickú, sociálnu a politickú situáciu, a urýchľujú zmenu nálady v spoločnosti v prospech útočiaceho štátu. Hybridné hrozby tak s pomerne malými materiálnymi nákladmi podporujú dosiahnutie politických zmien na území protivníka. Štáty, ktoré sú objektom hybridných hrozieb, sa snažia tieto hrozby eliminovať napríklad obmedzovaním prístupu k elektronickým médiám alebo k sociálnym sieťam. Hybridné hrozby boli v minulosti a sú i v súčasnosti efektívnym nástrojom na dosiahnutie cieľov - t. j. zmeny politických názorov a postojov obyvateľstva, ktoré uľahčujú zmenu konkrétnej vlády v danom štáte alebo vedú k totálnej zmene politického režimu.

Zoznam použitej literatúry

- ARSALAN, B. (2021): Hybrid Warfare – New Threats, Complexity, and 'Trust' as the Antidote. NATO Review. 30 November 2021. [online]. [2023-06-04]. Available at: <<https://www.nato.int/docu/review/articles/2021/11/30/hybrid-warfare-new-threats-complexity-and-trust-as-the-antidote/index.html>>.
- BRITANNICA (2003): Carl von Clausewitz". *Encyclopedia Britannica*, 28 May. 2023. [online]. [2023-06-04]. Available at: <<https://www.britannica.com/biography/Carl-von-Clausewitz>. Accessed 4 June 2023 >.
- CLAUSEWITZ, C. (2008): O válce. Academia. Praha. 2008. ISBN 80220015983
- GLENN, R. (2009): Thoughts on Hybrid Conflict. Small Walls Journal. 2009. [online]. [2023-06-04]. Available at: <<https://smallwarsjournal.com/blog/journal/docs-temp/188-glenn.pdf>>.
- HOFFMAN, F. G. (2007): Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid War. Potomac Institute for Policy Studies. Arlington. Virginia. 2007. [online]. [2023-06-04]. Available at: <https://www.potomac institute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf>.
- KALNIETE, S., & PILDEGOVIČS, T. (2021): Strengthening the EU's resilience to hybrid threats. European View, 20(1), 23–33. . [online]. [2023-06-04]. Available at: <<https://www.martenscentre.eu/wp-content/uploads/2021/07/4.pdf>>.
- GLENN, R. W. (2023): Director, Plans and Policy, G-2, U.S. Army Training and Doctrine Command. Association of the United States Army. [online]. [2023-06-04]. Available at: <<https://www.ausa.org/people/dr-russell-w-glenn>>.
- SANZ – CABALLERO, S. (2023): The concept and law applicable to hybrid threats, with a special focus on Europe. Humanities and Social Sciences Communication. Article number 360 (2023) . [online]. [2023-06-04]. Available at: <<https://www.nature.com/articles/s41599-023-01864-y>>.
- SUN TZU (2000). Art of War. Allandale Publishing. 2000. ISBN 1-903328-03-9.

Contact:

Prof. Ing. Ľudmila Lipková, CSc
Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
Študentská 2
911 50 Trenčín

Prof. Ing. Antonín Korauš, PhD., LL.M., MBA
Akadémia policajného zboru v Bratislave
Sklabinská 1
835 17 Bratislava

Ľudmila Lipková is a professor at the Department of Political Science at Alexander Dubček University of Trenčín, Slovakia.

[e-mail: ludmilalipkova1951@gmail.com, ludmila.lipkova@tnuni.sk]

Antonín Koraus is a professor at the Academy of the Police Force in Bratislava, Slovakia.

[e-mail: anton.koraus@akademiapz.sk]